

Kei te hōhipera ina pāngia e te mate whakatāoke

Health Quality &
Safety Commission
Te Tāhū Hauora

**Ka ahatia mēnā ka whakaurua koe ki te hōhipera
nā te mate whakatāoke te take**

He aha te mate whakatāoke?

Ka puta te mate whakatāoke ina kaha rawa (kāore i te whakamatuatia) te urupare a te pūnaha awhikiri, e tūkinia ai i ngā pūtautau, i ngā whēkau hoki. Ka pūtake mai taua āhuatanga i tētahi whakapokenga taketake ahakoa te momo, hei tauira, nā ngā whakapokenga huakita, huaketo, puruheka rānei.

Ka puta te mate whakatāoke ina kaha rawa te urupare a te pūnaha awhikiri o tō tinana - e āwhina ai i a mātou i te nuinga o te wā ki te whawhai whakapokenga - me te aha ka tūkinotia ngā pūtautau, ngā whēkau hoki. Ka puta i taua mea he panoni i roto i tō tinana e hemo ai pea te tangata.

Ka taea e taua mea te tāmi, te tūkinia rānei ngā whēkau pērā i ngā ia toto, te kiri, ngā pūkahukahu, te manawa, ngā tākihi, te roro hoki.

Ka tūkinotia pea hoki ngā pūnaha ā-roto o tō tinana. Hei tauira, tō pūnaha ioio.

Me haere ki te hōhipera ngā tāngata katoa kua pāngia e te mate whakatāoke, e te whētuki tāoke rānei. Kei roto i te maimoatanga tōmua e tukuna ana e ngā rata me ngā nēhi ko ēnei:

- » rongoā paturopi me ngā wē ā-iaia
- » hāora mēnā ka hiahia
- » te tango tītipu mōkito (hei tautuhi i te momo mōkito, i te momo whakapokenga rānei i pūtake mai ai te mate whakatāoke)
- » te tango tīpako toto
- » ka whai wāhi atu ngā rata matua me ngā nēhi matua ki taua maimoatanga.

**EHARA TE MATE WHAKATĀOKE
I TE WHAKAPOKENGĀ.
He urupare hē, mōrearea hoki
nō tō pūnaha awhikiri.**

I te nuinga o te wā ka nui tēnei maimoatanga kia mutu ai te kauneke o te mate whakatāoke. Mēnā kei te wāhanga ohotata te tangata, ā, ka pai te urupare, ka whakawhitia ia ki tētahi mātūtū hei whiwhi i te maimoatanga me te tiaki haere tonu.

Mēnā kāore anō kia tau te mauri o te tangata ā muri atu i taua maimoatanga, he tūkinō whēkau taumaha rānei, me tuku pea ia ki te High Dependency Unit (HDU) or Intensive Care Unit (ICU). Ka hiahia ētahi ki te poke.

Ka aha mēnā ka hiahia koe, tētahi o te whānau rānei ki te haere ki te ICU

Ki te tūkinotia ō pūtautau me ngā whēkau e te mate whakatāoke me whakamaimoa koe i te ICU kei reira te tautoko e hāngai ana.

Ko te ICU te wāhi e whakamaimoatia ai ngā tūroto māuiui katoa i roto i te hōhipera. Whakamahi ai ngā nēhi me ngā rata i ngā taputapu whakamahinga whāiti me ngā rongoā hei tautoko, hei whakamaimoa hoki i ngā whēkau i tūkinotia, pērā i tō manawa, i ngā pūkahu me ngā tākihi.

Hei tauira o ngā taputapu me ngā rongoā ko ēnei: ngā mīhini whakahā, ngā mīhini mate tākihi, ngā rongoā e pupuri tonu ai i te pēhanga toto ki tētahi taumata haumaruru e pai ai te

mahi whēkau, ko ngā matū whakamoe e mauri ngaro ai te tangata kia āhei ai te tukuna o te maimoatanga, kia āhei ai te whakatā hei whakaoranga mō te tinana.

I te nuinga o te wā, tiaki ai ngā nēhi i te tūroto kotahi, i ngā tūroto e rua rānei.

Mahi ai ētahi atu mātanga i te ICU pērā i ngā mātanga taioira, i ngā kaihaumanu korikori, ngā kaitaka rongoā hoki.

Ka aha ā muri atu i te tukuna i te ICU

Ko te whāinga matua o te maimoatanga i roto i te ICU ko te pikinga o te ora ki a koe, ki te mema o te whānau rānei e haumarū ai te whakawhitinga ki te HDU, ki tētahi mātūtū hei whiwhi i te tiaki me whakamātūtūtanga haere tonu.

He mea nui te hūnuku mai i te ICU, ā, he āhuatanga whakahārangi pea. Kei te mātūtū, ko te aronga o te maimoatanga ko te tiakitanga hauora me te whakamātūtūtanga haere tonu.

He rerekē hoki te noho ki te mātūtū. He nui ake i te kotahi, i te rua rānei ngā tūrora e tiakina ana e ngā nēhi i te mātūtū, ā, he iti ake te auau o tā te rata tiro i ngā tūrora tērā i tā te ICU. Waihoki, i te nuinga o te wā kei te mātūtū, kāore e tūhonotia ngā tūrora ki te mīhini aroturuki motukore.

He mea nui tā te kaimahi whakatakatū i a koe mō te nekehanga, mā te kōrero mō ngā mea e taka ana, me ngā mea ka matapaetia e koe e pā ana ki te whakamahere tiaki.

He mea nui taua whakatakatū. He auau tonu te matakū me te ngākaurua o te tūrora me te whānau mō ngā kawatau, ka matakū rānei mō 'ka aha ki te tūpono ka hē'. Ka pōkaikaha tonu pea rātou, kāore e taea rānei te āta whakaaro nā te mate whakatāoke me te maimoatanga i te ICU. Ka uaua pea te moe ki a rātou.

He panoni nui pea te hūnuku mai i te ICU ki te HDU, ki tētahi mātūtū rānei. Mai i te tirohanga hauora, i te tirohanga mahi nēhi rānei he tohu tēnei o te pikinga o te ora. Mēnā kei te rangirua koe, kei te matakū rānei, kōrero ki ngā kaimahi.

